

EMAS

Tõendatud
keskkonnanjuhtimine
Reg nr EE-000005

PÕLLUMAJANDUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

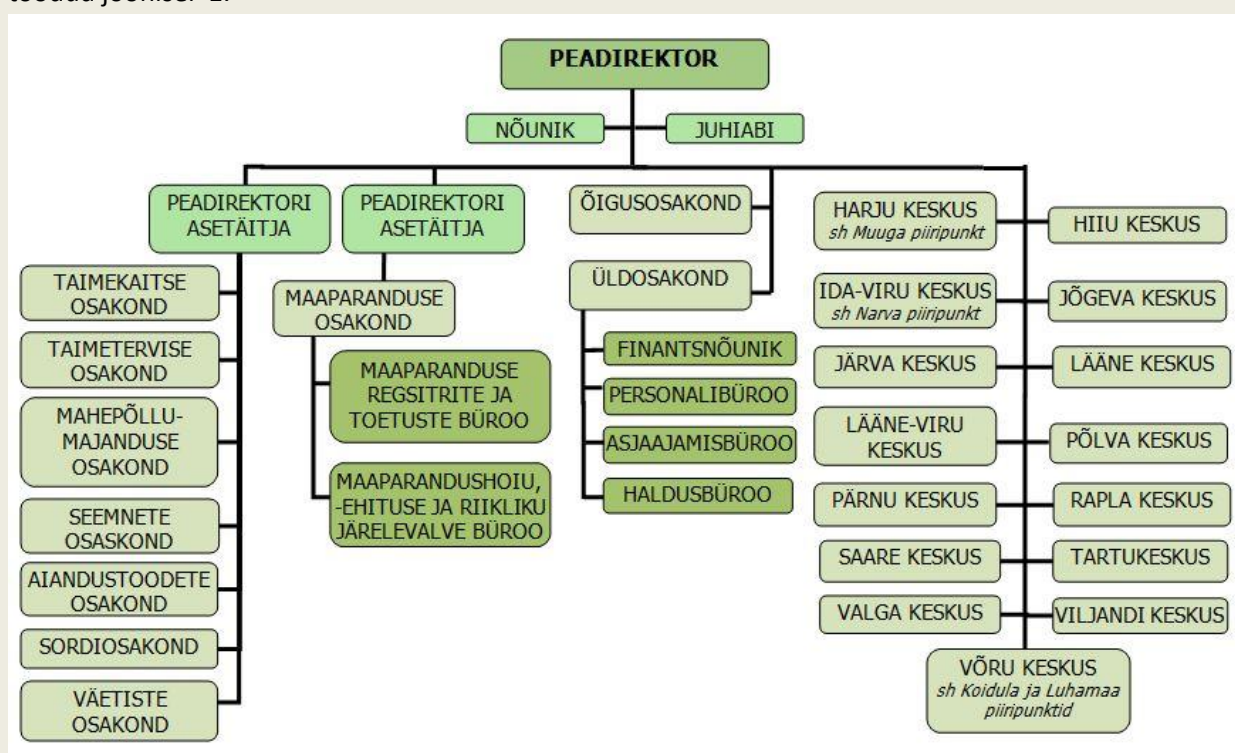
KESKKONNAARUANNE 2013

I Põllumajandusameti tutvustus

Põllumajandusamet (edaspidi *amet*) asutati 1. jaanuaril 2010 Taimetoodangu Inspektsiooni, piirkondlike maaparandusbüroode ja Maaparanduse Ehitusjärelevalve ja Ekspertiisbüroo ühendamise tulemusena. Amet teeb otsuseid ja haldab riiklike registreid ning teostab riiklikku järelevalvet taimekaitse, taimetervise, sordikaitse, seemne ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse, geneetiliselt muundatud põllukultuuri käitlemise, väetiste, aiandustoodete ning maaparanduse valdkonnas. Amet korraldab seemne ja paljundus- ning istutusmaterjali sertifitseerimist ja kontrolli, sortide registreerimist ning kaitse alla võtmist, viib läbi ohtlike taimekahjustajate seireid, koostab vesikondade ja alamvesikondade maaparandushoiukavasid ning korraldab riigi poolt korrashoitavate ühisesvoolude maaparandushoidu jpm. Amet kuulub Põllumajandusministeeriumi haldusalasse.

Ameti peamaja asub Saku ning igas maakonnas tegutseb maakondlik keskus. Ameti struktuur on toodud joonisel 1.

Joonis 1. Ameti struktuur

Ametis töötab 202 inimest (seisuga 31.12.2013). Ametit juhib peadirektor Indrek Halliste.

Kontaktandmed:

E-post pma@pma.ee
Registreerimisadress Teaduse 2, Saku 75501, Harjumaa
Telefon 6 712 602
Faks 6 712 604
Kodulehekül www.pma.agri.ee

II Keskkonnajuhtimissüsteemi lühikirjeldus ja keskkonnapoliitika

Põllumajandusamet omab alates 23. septembrist 2013 Euroopa keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteemi (EMAS) sertifikaati.

Keskkonnajuhtimine hõlmab kogu ametit ja vastab Euroopa keskkonnajuhtimis-ja auditeerimissüsteemi EMAS (*Eco-Management and Audit Scheme*) määruse nõuetele. Ameti KKJS toimimise eest vastutab ameti peadirektor ning keskkonnahoiu põhimõtteid peavad järgima kõik ameti teenistujad/töötajad. Keskkonnajuhtimissüsteem on osa üldisest juhtimissüsteemist, mis hõlmab keskkonnapoliitika väljatöötamise, teostamise, saavutamise, läbivaatamise ja edasiviimisega ning keskkonnaaspektide juhtimisega seotud organisatsioonilist struktuuri, kavandamistegevust, vastutust, praktikat, korda, protsesse ja vahendeid. Keskkonnajuhtimissüsteemi pikem kirjeldus on ameti KKJS käsiraamatus.

Ameti keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi *KKJS*) juurutamise eesmärk on ohjata keskkonnamõjusid ja pidevalt parandada keskkonnategevuse tulemuslikkust.

Amet töötab selle nimel, et

- 1) maaparandushoiuga oleks tagatud olemasolevate maaparandussüsteemide tehnilise seisundi säilimine, seega ka maatulundusmaa viljelusväärtuse säilimine ja riigi hoolduses olevate eesvoolude hoiu korraldamisega aidatakse kaasa nende veekogude hea ökoloogilise potentsiaali või seisundi saavutamisele;
- 2) mahetoodang vastaks kehtestatud nõuetele ja et tarbijale oleks tagatud kindlus mahepõllumajanduslikust tootmisest pärit toodete mahepõllumajandusliku päritolu suhtes;
- 3) ohtlike taimekahjustajate ja tuulekaera levik oleks tõkestatud ning tõrjemeetmed keskkonnale ja inimese tervisele ohutud;
- 4) põllumehed saaksid kasutada kvaliteetsset seemet ja paljundus- ning istutusmaterjali ja Eesti tingimustesse sobivaid sorte;
- 5) turustatavad taimekaitsevahendid ja väetised vastaksid kehtestatud kvaliteedi- ning ohutusnõuetele ja taimekaitsevahendite kasutamise mõju keskkonnale oleks võimalikult väike.

Põllumajandusamet juhindub oma tegevustes järgmistest keskkonnahoiu põhimõtetest:

- 1) järgime oma tegevuses asjakohaste õigusaktide nõudeid;
- 2) väldime ja vähendame oma tegevusest tulenevat võimalikku kahjulikku keskkonnamõju;
- 3) kasutame loodusressursse, sh energiat ja vett säästlikult;
- 4) vähendame jäätmete kogust ja edendame jäätmete taaskasutust;
- 5) teeme kõik, et tagada oma ametnikele ja töötajatele hea, ohutum ja tervistsäästvam töökeskkond nii kontoris kui ka välitöödel;
- 6) koolitame ametnikke ja töötajaid keskkonnasäästliku käitumise osas, kaasame neid otsustetegemise protsessi ja anname pidevalt tagasisidet toimuva kohta;
- 7) tutvustame erinevatele sihtrühmadele keskkonnaga seotud väärtusi;
- 8) riigiasutusena kaasame kliendid ja koostööpartnerid oma keskkonnategevusse;
- 9) jälgime, hindame ja parandame oma tegevust pidevalt.

III Keskkonnaaspektid ja –mõjud ja eesmärgid

Amet omab keskkonnamõju elurikkusele läbi oma põhitegevuste (nt mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatuse järelevalve, võõrliikide monitooring, maaparandusehitise projekteerimistingimuste väljastamine jne). Amet vastutab näiteks selle eest, et taimekaitsevahend, mille kasutamine võib põhjustada lubamatut ohtu keskkonnale, ei jõuaks turule. Keskkonnaaspektide olulisuse määramisel selgus, et ameti jaoks on olulised keskkonnaaspektid muuhulgas: energiatõhusus (elektri- ja soojusenergia), materjalitõhusus (paber), vesi, jäätmed, hanked (maaparandushoid, kontoritarbed- ja seadmed, trükised, ehitus/remont, koosolekud/koolitused), kütus, CO₂ emissioon ja pädevus/keskkonnateadlikkus põhitegevuste läbiviimisel. Amet on keskkonnaaspektidena määratlenud ka eriolukorrad (õnnetused, millega kaasneb lühiajaline suurenenud emissioonide/jäätmete kogus).

Tabel 1. Ameti tegevustega seotud **keskkonnaaspektid**, nende kaudne **mõju**¹ keskkonnale ning nendega seonduvad keskkonnaeesmärgid.

Keskkonnaaspektid	Keskkonnamõjud	Eesmärgid ja tegevused
Energiatõhusus: Elektri- ja soojusenergia Heitmed: CO ₂ emissioon	Välisõhu saastumine Loodusressursside ammendumine Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine Kliima soojenemine	Kasutuses oleva pinna optimeerimine (vähendamine)
Materjalitõhusus: Paber, kütus	Loodusressursside ammendumine Välisõhu saastumine Kliima soojenemine	E-hangete (täielikult paberivabade) osakaal (rahalisest mahust) vähemalt 50 % ulatuses Paberikasutuse ja vanapaberi taaskasutuse hoidmine 2012. aasta tasemel Autosõitute optimeerimine, vanadest autodest loobumine
Autod CO ₂ emissioon	Heitmed: Välisõhu saastumine Kliima soojenemine	Autosõitute optimeerimine. CO ₂ emissiooni vähendamine - vanadest autodest loobumine ja väljavahetamine madalama CO ₂ emissiooniga autode vastu (eriheide võimalusel alla 140 g)
Jäätmed	Loodusressursside ammendumine Põhja- ja pinnavee reostumine	Jäätmekonteinerite suuruse ja tühjendussageduste optimeerimine kõigis keskustes
Pädevus/ keskkonnateadlikkus	Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine	Teeme ära talgutel osalemine Suvekoolis keskkonnateabealase tegevuse korraldamine Töötajate teavitamine (sh teavitamine oma ressursikasutusest)
Tuleõnnetus	Välisõhu saastumine Põhja- ja pinnavee reostumine	Tuleohutuse tagamine

¹ Keskkonnaaspekt on organisatsiooni tegevuse, toodete või teenuste osa, millel on või võib olla mõju keskkonnale (nt jäätmete, elektrienergia kasutus).

Keskkonnamõju on mis tahes keskkonnas toimuv kahjulik või kasulik muutus, mis tervikuna või osaliselt tuleneb organisatsiooni tegevusest, toodetest või teenustest (nt loodusvarade ammendumine, pinnasereostus). Lühidalt öeldes on keskkonnaaspekti ja keskkonnamõju suhe sama, mis põhjusel ja tagajärjel, seega on keskkonnamõju keskkonnaaspektist tulenev muutus keskkonnas.

IV Keskkonnategevuse tulemuslikkus

Ametis seiratakse regulaarselt sooja- ja elektritarbimist, vee- ja paberitarbimist, jäätmeteket, kütusekulu, lennu- ja autotranspordi ning elektritarbimisega seotud CO₂ emissioone, et optimeerida ressursikasutust ja vähendada mõju keskkonnale.

Järgnevad punktid kirjeldavad tabelis 2 välja toodud tulemuslikkuse näitajate muutuste tagamaid.

- 2013. aastal koliti teenistujad Harju keskuse Laagris asuvast hoonest ameti peamajja, millega kasutuses olev pind vähenes 226,5 m² võrra. Lisaks renditi teistele asutustele välja büroopinda ameti peamajas 201,4 m² ulatuses. Elektri- ja soojusenergia kasutuse vähenemine on lisaks kasutuses oleva pinna vähendamisele seotud ka 2013. aasta sooja talvega.
- Hoonete netopinna osakaalu suurenemine töötaja kohta, segaolmejäätmete tekke kasv töötaja kohta, töösõitudest tuleneva CO₂ emissiooni kasv töötaja kohta ja ka veekasutuse kasv töötaja kohta on suurel määral seotud töötajate arvu vähenemisega.
- Maaparandusalaste ja halduse e-hangete ehk täiesti paberivaba menetlusega hangete osakaal (rahalisest mahust) oli 2013. aastal 56 % (pakkumuste esitamise võimaldamine üksnes elektroonilisena). Samas saab kõiki ametis tehtud hankeid nimetada e-hangeteks, kuna need käivad läbi e-riigihangete keskkonna.
- CO₂ emissiooni mõõdeti kolme komponendi kohta – elektrienergia, kütte, töösõitudest tulenev CO₂ heide (auto, lennuk).
- 2013. aastal vähenes PMA autopark kolme auto võrra ja üks olemasolev auto vahetati säästlikuma auto vastu (eriheide alla 140 g CO₂/km).
- Mõningad 2012. aastal seiratud arvanded (elektrienergia tarbimine, jäätmete, veetarbimine, CO₂ emissioon elektrienergia tarbimisest) kajastavad ameti peamaja ja keskuste andmeid, kus andmeid oli võimalik kätte saada. Seega pole kõik näitajad võrreldavad. Siiski võrreldi olemasolevaid andmeid töötaja arvu kohta kahe aasta võrdluses.

Pädevuse ja keskkonnateadlikkusega seotud tegevuste osas pidasime oluliseks töötajate teavitamist, kaasamist ja ühistegevust. Töötajatele on sisevõrgus tehtud kättesaadavaks keskkonnaseireandmed, et oleks võimalik hinnata iseenda rolli ressursikasutuses. Ameti töötajad on kaasatud näiteks keskkonnajuhtimise tööühma liikmeks olemisega (tööühma liikmete arv muutub ajas, olles hetkel 6 liiget). Töötajad on kaasatud ka nii pideva keskkonnategevuse seiramise kui ka keskkonnaauditis osalemise läbi, kui kohapealse kontrolli käigus uuritakse teadlikkust, harjumusi ja keskkonnategevuse vastavust püstitatud eesmärkidele ja õigusaktide nõuetele.

Põllumajandusameti töötajad osalesid 2013. aastal kollektiividena (Pärnu, Tartu, Lääne ja Jõgeva keskus) ja ka üksikult oma kodukohtades (9 töötajat) erinevatel heakorralgutel (sh „Teeme ära“ raames). Samuti toimus töötajatele jäätmesorteerimise tutvustus asutuse ühisüritusel suvel. Aasta lõpus toimus töötajate keskkonnavalase tegevuse tunnustamine.

Tabel 2. Keskkonnanäesmärkide täitmise tulemuslikkuse näitajad 2012. ja 2013. aastal.

Eesmärgid 2013	Tulemuslikkuse näitaja	2012	2013	Muutumise %
Kasutuses oleva pinna optimeerimine (vähendamine)	Kasutuses olevate hoonete netopind aasta lõpu seisuga	8695,76 m2	8267,86 m2	Vähene mine 5%
	Kasutuses olevate hoonete netopind töötaja kohta.	40,45 m2/in kohta	40,93 m2/in kohta	Kasv 1%
	Kasutuses olev büroopind töötaja kohta (va. piiripunktid)	Andmed puuduvad	22,06 m2/in kohta	Võrdlus puudub
	Elektrienergia tarbimine	257,57 MWh	255,28 MWh	*Ei ole võrreldavad
	Elektrienergia tarbimine töötaja kohta	1,590 MWh/in/aastas	1,403 MWh/in/aastas	Vähene mine 12%
	Soojusenergia tarbimine	893,16 MWh	910,95 MWh	*Ei ole võrreldavad
	Soojusenergia tarbimine töötaja kohta	5,513 MWh/in/aastas	5,01 MWh/in/aastas	Vähene mine 9%
	Jäätme konteinerite suuruse ja tühjendussageduste optimeerimine kõigis keskustes	Segaolmejäätmete teke	24,96 t	23,71 t
Segaolmejäätmete teke töötaja kohta		0,127 t/in/aastas	0,130 t/in/aastas	Kasv 2%
Vanapaber ja -papp taaskasutusse		4,4 t	4,4 t	Jäi samale tasemele
Vanapaber ja -papp taaskasutusse töötaja kohta		0,022 t/in/aastas	0,024 t/in/aastas	Paberi taaskasutuse kasv 8%
Töötajate teavitamine oma ressursikasutusest	Vee tarbimine	1040,67 m3	1199,65 m3	**Ei ole võrreldavad
	Vee tarbimine töötaja kohta	5,9 m3/in/aastas	6,6 m3/in/aastas	Kasv 12%
Paberikasutuse ja vanapaberi taaskasutuse hoidmine 2012. aasta tasemel. E-hangete (täielikult paberivabade) osakaal (rahalisest mahust) vähemalt 50 % ulatuses	Kontoripaberi tarbimine	0,012 t/ aastas	0,012 t/ aastas	Jäi samale tasemele
	Kontoripaberi tarbimine töötaja kohta aastas	2477 A4 lehte/in/aastas	2462 A4 lehte/in/aastas	Jäi samale tasemele
Autosõitide optimeerimine, vanadest autodest loobumine	Kütusekulu	79957 l	75160 l	Vähene mine 6%
	Kütusekulu ametisõitideks töötaja kohta	371,9 l/in/aastas	372,1 l/in/aastas	Jäi samale tasemele
	Kütusekulu 100 km kohta	7,9 l 100 km kohta	7,31 l 100 km kohta	Vähene mine 8%
Kasutuses oleva pinna optimeerimine	CO ₂ emissioon elektrienergia kasutamisest	283,8 t	281,31 t	*Ei ole võrreldavad
	CO ₂ emissioon elektrienergia kasutamisest töötaja kohta	1,75 t/in/aastas	1,55 t/in/aastas	Vähene mine 12%
Autosõitide optimeerimine. CO ₂ emissiooni vähendamine - vanadest autodest loobumine ja väljavahetamine madalama CO ₂ emissiooniga autode vastu	CO ₂ emissioon töösõitidest	201,38 t	201,92 t	Jäi samale tasemele
	CO ₂ emissioon töösõitidest töötaja kohta	0,93 t/in/aastas	1,04 t/in/aastas	Kasv 11%

*2012. aasta andmed ei hõlma Harju, Hiiu, Ida-Viru, Järva ja Võru keskuste andmeid ja pole 2013. aastaga võrreldavad.

**2012. aasta andmed ei hõlma Harju, Hiiu, Ida-Viru ja Järva keskuste andmeid ja pole 2013. aastaga võrreldavad.

V Õiguslikud nõuded ja keskkonnaaruande tõendamine

Amet on kinnitatud õigusaktide nimekirja, et teha kindlaks (keskkonna-) õigusaktidest tulenevad või muud nõuded, mida kohaldatakse ameti keskkonnaaspektide suhtes. Amet on kohustatud täitma järgmisi Eesti keskkonnaõigusakte (ja nendest tulenevaid õigusakte) seoses kontoritegevusega: veeseadus, ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniseadus, jäätmeseadus, pakendiseadus, tuleohutuse seadus, töötervishoiu ja tööohutuse seadus ja riigihangete seadus. Ameti põhitegevusega (õigusaktide rakendamine ja järelevalve) seoses on vajalik järgida looduskaitseadust, veeseadust ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust maaparanduse valdkonna taotluste menetlemisel ja riigieesvoolude hoiu korraldamisel. Ameti järelevalvetegevusega seotud keskkonda mõjutavad nõuded, mis näiteks hoiavad ära ohtlike taimekahjustajate sissetoomise või leviku Eestis, tagavad turule lubatud taimekaitsevahendi või väetise koostise ohutuse inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale jpm, on kirjeldatud põllumajandusvaldkonna õigusaktides.

Soovime ressursivajaduse ja jäätmetekke vähendamise kaudu vähendada negatiivset keskkonnamõju ning suurendada oma töötajate keskkonnateadlikkuse kaudu ameti positiivset keskkonnamõju.

Keskkonnaaruanne on kättesaadav ameti koduleheküljel <http://www.pma.agri.ee>.

